

Helicòpters de l'exèrcit rescatant damnificats.

un tràgic experiment: octubre del 82.

En arribar l'aigua als distints termes i nuclis urbans, s'hi troba amb les particularitats urbanístiques i d'ordenació del territori dels seus ajuntaments. A Alzira puja per la xarxa del clavegueram i per la superfície. Però no troba eixida en direcció a Carcaixent, on topa amb el malecò, de recent construcció, que obliga el desguàs pel llit del riu. Això fa que Alzira estiga entre dos murs, encaixonada, amb dues úniques vies d'evacuació: cap avall, el pont de l'autopista i, cap amunt, el llit del riu.

A Carcaixent arriba l'aigua pel riu i quan augmenta de nivell, va a buscar el clavegueram i el Barranc de la Vila. Quina serà la sorpresa de l'aigua quan es troba que en lloc de barranc hi ha l'avinguda de José Vidal Canet. És possible que ben poca. Actuacions urbanístiques d'aquest estil, n'hi ha pertot arreu. Per exemple, en passar el pont de l'autopista i arribar a Albalat i Polinyà, el pas natural del riu està obstaculitzat per una paret que va ser volada la nit del 4 al 5. Amb això, en direcció a l'Albufera passem per Sollana, ciutat fortament i crònicament castigada per les inundacions.

Tot açò evidencia la necessitat de coordinació de les actuacions mitjançant un pla hidrològic de tota la Ribera del Xúquer. I ho evidencia per segona vegada en cinc anys. ¿A què haurem d'esperar? Tot és qüestió de diners i de voluntat política. ¿A qui cal, doncs, demanar responsabilitats? ¿Qui

té els diners i el poder polític? Amb l'actual sistema constitucional, el govern central, a Madrid. Una mica lluny de la Ribera. La despesa pública que requereix la instrumentació de les mesures necessàries se n'ix de les possibilitats pressupostàries de la Generalitat. És el Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme (MOPU) qui hauria pogut solucionar els problemes de l'autopista i l'elaboració d'un pla conjunt hidrològic. O, en altre cas, haver facilitat un mecanisme de finançament autònom distint. Potser, però, la seua mirada està dirigida cap a d'altres zones peninsulars, cap a d'altres projectes. I, en aquestes circumstàncies, el govern valencià no té altra via que anar a demanar a Madrid, no té la suficient autonomia per poder decidir, depèn d'allò

que discuteixen els ministres al Palau de La Moncloa.

A la Ribera, però, no saben de discussions ministerials. Ells exigeixen una presa que regule les avingudes d'aigua des de dalt. Una presa com cal. Gran. Amb capacitat de sobra per controlar les aigües del Xúquer o riu «devastador», com el coneixien en la antiguitat.

Una senyora protestava a un tècnic municipal amb una lògica de pedra picada: «Jo he pagat els meus impostos, sempre. Dimarts, per exemple, vaig pagar la contribució, 18.000 pessetes. Tinc el dret a ser atesa com els altres, ¿no? ¿Em servirà de res haver-los pagat o s'han oblidat de nosaltres?»

Per a ella, els impostos que paga han de servir per a evitar situacions com aquesta. Ella no vol que l'estat, o qui siga, l'atenga com a damnificada, sinó que defensi la seua integritat física i la d'aquelles coses amb les quals viu i tant estima.

Els ajuntaments només han pogut prendre mesures a posteriori. Han hagut d'observar, impotents, com les aigües omplien els carrers i les cases dels seus pobles. Els ajuntaments han vist com, any rere any, l'estat reduïa la seua participació en els pressupostos. Com cada any, els diners que arriben de Madrid són menys. ¿Qui ha de construir una presa? ¿Qui ha de reformar l'autopista? ¿Qui pot pagar l'aplicació d'un pla de coordinació de la conca del Xúquer?

Enguany, el pressupost de la Generalitat, igual que els anys anteriors, està hipotecat a les despeses corrents, aquelles que serveixen per mantenir-se: pagar els funcionaris, comprar els materials... El pressupost d'inversions no aplega el 10 per cent del total. La Generalitat no decideix, o decideix ben poc. □

AIGUA, DESGAVELL I RUÏNA

Tamborinada a la Safor

La ciutat de Gandia va veure caure, en unes hores, més aigua que durant mesos i mesos. Dimarts 3 i divendres 4, la Safor va viure un pànic que ningú no recordava ja. Barris i més barris van esdevenir pantans. L'aigua ho arrasà tot.

Josep Ramon Lluch

Primera fou la Safor. Gandia, Oliva, el Real de Gandia, Piles, Bellreguard, la Font d'En Carròs, Daimús, el Grau de Gandia, l'Alqueria de la Comtesa, etc., visqueren dimarts 3 i dimecres 4 uns aiguats d'una intensitat

que ningú no recordava. El barri de Sant Francesc d'Oliva esdevingué una Venècia sense palaus i la manca de llum i de telèfon féu de les nits períodes incabables i espantosos. Barrancs, sèquies i rieres sempre seques esdevingueren rius violents que arrabassaren tot el que trobaren al pas.

La verda plana de la Safor era una

mar de fang dimecres, i la platja de Gandia, el Grau, i tota la zona de la costa tornà a ser l'aiguamoll embassat que havia estat fins l'arribada de la taronja i dels turistes. Com que ningú no havia avisat de la possibilitat que s'hi produïren pluges de tanta intensitat, el diluvi sorprenué els safarencs. Centenars de cotxes quedaren coberts per la inundació, enmig dels carrers d'Oliva o Gandia, mentre que el Grau semblava un camp d'escombraries de tota mena, i de mort. Aurora Amorós Sabater de 80 anys aparegué en la desembocadura del Serpis, arrossegada des de sa casa, a la vora del camp de futbol de Gandia, i a Oliva, Josep Climent, de 82 anys, fou trobat ofegat dins de sa casa, en una zona que havia quedat inundada.

Xalets, comerços, tallers, magatzems i soterranis, com també milers d'hectàrees de camps de tarongers que eren a punt de ser collits, quedaren inundats. A Beniopa, una barriada humil de la ciutat ducal, el barranc de Sant Nicolau o de la Perdició, entrà com un tifó que s'endugué cap avall desenes de cotxes que, quan baixaren les aigües, quedaren cul per amunt, estavellats contra les parets de les cases, on l'aigua arribà a més de dos metres d'altura.

Camió abocat a l'exida de València cap a Alacant.

El modern hospital de Sant Francesc de Borja, una vegada més, es tornà a inundar. L'aigua omplí els soterranis, on hi ha els grups electrògens d'emergència, i semblà el caos en aquest centre hospitalari que atén tota la comarca, provocant-ne la pràctica inutilització. Sense aigua potable ni energia elèctrica, vora cinquanta malalts foren evacuats mitjançant helicòpters de l'exèrcit i de protecció civil a

l'hospital Peset Aleixandre, de València, i a l'hospital de Xàtiva.

A Oliva l'aigua començà a caure a primera hora del matí de dimarts. La carretera N-332 quedà tallada des que començaren els aiguats i vora vuit-cents xiquets dels col·legis Alfadalí, Sant Josep de la Muntanya i Mare de Déu dels Desemparats hagueren de ser evacuats davant la crescuda de les aigües, que impediren l'accés dels autobusos esco-

Oliva: al peu del canó

Miquel Font

La majoria de la corporació local d'Oliva reaccionà amb eficàcia durant la destrossa provocada per la inundació. Com l'ajuda externa tardà a arribar, s'organitzaren pels seus propis mitjans. La situació, però, va ser enfrontada, principalment, per Josep Llorens, alcalde (AP), i per Francesc Devesa i Pepa Chesa, regidors de Sanitat i Medi Ambient per UPV. Pep Llorens ens ho comentava. «Ahir, ens va pillar de sorpresa i vaig haver de fer front a tot el desgavell jo a soles. Alguns companys de la corporació eren fora, al treball, a València. Ara, ja som ací tots reunits, tractant de coordinar totes les actuacions. Jo tinc molt que agrair a molta gent, però sempre recordaré la tasca realitzada pels autobusos de Rutus Mar per rescatar els xiquets de les escoles. Els autobusos literalment navegaren».

Paco Devesa, regidor de Sanitat, era a Gandia, on treballa. Fins les vuit no va poder arribar a l'Ajuntament. Immediatament, organitzà els equips de treball. I dictà les normes sanità-

ries i assistencials. «De moment, és prioritari instrumentar les mesures de salvament, sanitàries i de subministre. Més avant en parlarem de les causes. Són ben clares i nosaltres no hem parat de denunciar-les. Ara, però, netegem el poble».

Efectivament, Pepa Chesa ens confirma, com a regidora de Medi Ambient, el mal que ha fet la dessecació de la marjal de Pego i Oliva i el pas de l'Autopista pel terme. «Els aiguamolls de la marjal han fet, sempre, d'esponja davant les tamborinades d'aigua. Ara, els 2.000 milions de pesetes que s'ha gastat el MOPU i l'Iryda s'han perdut, perquè, naturalment, la marjal s'ha inundat per complet. Les seues elixides al mar estan obstaculitzades».

Paco Devesa assenteix: «Sí, el riu Gallinera té tapada la desembocadura pels bancals que s'han plantat. Al riu Bullent, per facilitar la dessecació, s'ha construït un venturi que redueix el volum de desaigüe. El riu Alfadalí passa, encalxonat, als afores del poble i el riu dels Frares desemboca, passant pel carrer Comte d'Oliva, a la mateixa carretera d'entrada. L'autopista ha fet passar l'aigua per Oliva com si es tractara d'un embut: «A Oliva no ho havíem vist mai. A Oliva mai no hem vist tant de fang, aigua i desgràcies», fa l'alcalde exhaust, després de tres dies sense dormir. Com tants altres alcaldes i regidors de les nostres comarques i ciutats afectades. □

lars. Durant moltes hores, Oliva fou una illa incomunicada per carretera i tan sols accessible amb llanxes zodiac de la Creu Roja que col·laboraren en les tasques de salvament i evacuació de centenars de persones que havien quedat en situacions compromeses o de malalts. L'endemà de la inundació, dimecres, l'alcalde de la ciutat, Josep Llorens, acusà els responsables de Protecció Civil d'haver reaccionat tard i malament i de no haver enviat a temps les ajudes que la població necessitava. «Jo, a les 11 del matí vaig cridar Protecció Civil i no sé si és que s'ho van prendre poc seriosament o no, però les ajudes arribaren molt tard».

Aquestes mateixes queixes expressà l'alcalde de la Font d'En Carròs, Sal-

vador Millet, davant la manca d'ajuda de Protecció Civil a aquesta població de l'interior de la comarca de la Safor on la força de les aigües arrossegà vehicles, féu saltar l'asfalt dels carrers i provocà un corriment de terres en l'autopista A-7 de centenars de metres quadrats de superfície.

A l'hora de les evaluacions dels

danyats en aquesta comarca, les primeres estimacions consideren que podrien superar els 20.000 milions de pessetes, dels quals 10.000 corresponen als danyats produïts a Gandia i al Grau. A Oliva, les pèrdues superen els 5.000 milions de pessetes, mentre que a la Font d'En Carròs ha estat al voltant dels 2.000. □

LA MÉS GRAN TRAGÈDIA DE L'AIGUA

El Sud, un oceà

El 1982, el mapa meridional del País Valencià per uns dies va ser un gran pantà. Cinc anys després, la negligència de les autoritats, la permanent provisionalitat de tot, i el desordre urbà han catapultat una altra catàstrofe encara més gran. Al Sud mor gent cada any.

Ismael López

Darrere la reixa, tot just una silueta, una ombra inclinada, vora l'altar, la monja de clausura apareix indignada: «No podem baixar al pis de baix ni podem obrir la porta d'un dormitori, encara queda mig metre d'aigua. Ningú no ens ha enviat ajuda, ho estem fent tot a soles». La germana clarissa és una taca fosca que, tot i saber que no ha de ser vista, parla sense parar, alteradíssima, per damunt de nosaltres, mentre el fotògraf dispara per copsar la patètica escena. L'aigua va arribar a assolir tres metres en alguns racons i estances del monestir de la Santa Faç, el temple de la gran romeria anual de tots els alacantins.

L'espectacle en l'església és desolador: el sant llenç es va salvar a temps i les relíquies, se'n van traure ràpidament, però les imatges romanien tristíssimes davant una nau buida repleta de fang. Un escolà d'escaiola amb els faldons enfangats; els confessionaris, bolcats i amarats per una aigua marró; els reclinatoris, arreu; els bancs, uns damunt els altres; objectes de cuina per enmig i les criptes, inundades. La superiora del convent va telefonar a l'alcalde a casa seua per demanar auxili. Però els clausures submergits els netejaven elles, el rector i els porters.

«Ho he perdut tot, el vídeo, l'escriptura de la casa, les llibretes d'estalvi, la medalla de la xiqueta, els mobles... Només em queda el cotxe i la poca roba que puga arreglar-se. ¡Tant que costa tot...!», es lamentava Josep, porter del monestir. «Mire, mire-ho tot, el locutori, la sagristia... Quatre riuades

Dues imatges de la inundació a Alacant.

hem patit fins ara. De totes, la pitjor, la d'ara. Poca aigua, però és la que més mal ha fet».

Kiwis, magranes, taronges, cigrons, botelles de Mistol, paquets de llentilles escampats per les voreres del carrer Major d'aquesta pedania del municipi d'Alacant. Junt amb matalassos, homes amb botes i dones carregades de cansament que no paren de patir. Tot és com una foto de la guerra del 36. Més avall, la petita i entranyable platja de l'Albufereta ha desaparegut. Unes cabines telefòniques suren en el pantà obert junt amb desenes de botelles de butà que ballen i s'estavellen entre elles. Algunes urbanitzacions cons-

truïdes vora el barranc que va des de la Santa Faç han estat en perill. Res igual en cent anys.

El nord-est, tancat. El sud-est també taponat per la gran allau d'aigua i tot Alacant incomunicat. El barranc de les Ovelles, al barri de Sant Gabriel, va tornar a inundar-se de colp. Com una glacera. Com en el 82, que fou una catàstrofe. «En la meua finca, els veïns, quan veuen el cel núvol, comencen a tremolar». La finca de Rafael, mecànic-xapista, va ser construïda en la mateixa rambla, en una desembocadura que recull quilòmetres de pluges. «Es va alçar amb consentiment de l'ajuntament i la Conselleria, que donaren llicència d'obra en el llit. Fa cinc anys, ens van prometre que canalitzarien el barranc, però tots van passar-se la pilota: la Confederació Hidrogràfica a la Generalitat, aquesta a la Diputació, que si l'ajuntament... Encara esperem. Aleshores va morir gent, deuen fer falta més morts. ¡I segur que ni així!»

La riuada del 82 va traure caòticament armaris de matrimoni, sofàs i penjadors de les cases d'aquest barri, on el fang arribà fins als dos metres en les plantes baixes. Ara, els veïns han tornat a manifestar-se contra el pont d'ulls esquifits que es va construir i «que és una muralla contra el barri en un barranc que és una amenaça constant». La canalització dels barrancs —el de les Ovelles i el de l'Albufereta— només costaria 750 milions de pessetes, segons José Luis Lassaleta, alcalde d'Alacant. «Però no és competència nostra i aquest pressupost ens desbor-da», diu. «El MOPU va construir un pont provisional que dura ja cinc anys,

